

Die *rōnin* komen met duizenden tegelijk naar Ōsaka, naar het kasteel van Hideyori. Dat is precies de aanleiding die Ieyasu nodig heeft om de jacht op Hideyori in te zetten. In december 1614 begint *shōgun* Hidetada de belegering van Ōsaka. Onder de verdedigers van het Ōsaka kasteel bevindt zich waarschijnlijk ook Miyamoto Musashi, die wederom de verliezende kant van het conflict opzoekt.

Miyamoto Musashi door Kuniyoshi

Met Musashi hebben we een iconische historische figuur te pakken en een van de bekendste samoerai aller tijden. Kickboksers, sportscholen en sportmerken noemen zich naar hem en Musashi is een held in de Anime-wereld; telkens weer is zijn faam een reden om er een film over te maken. Het is wereldwijd wellicht de eerste naam die genoemd wordt als we een voorbeeld willen geven van een ‘echte samoerai-krijger’. Waarom eigenlijk? Musashi is niet groot vanwege zijn rol en plaats in de geschiedenis van Japan en Japanse krijgskunst; hij had slechts een bijrol. Hij vocht tegen de gewoonte in met twee zwaarden tegelijkertijd en schreef een boek over de strategie en psychologie van het zwaardgevecht: *Go Rin no Sho* (Boek van Vijf Ringen). Dat maakt hem allemaal nog niet tot een grootheid. Musashi is groot vanwege de beeldvorming rondom zijn persoon. Dat is voornamelijk te danken aan Yoshi-

kawa, die van Musashi een volksheld heeft gemaakt door een vuistdikke avonturenroman over hem te schrijven. Het boek verschijnt tussen 1935 en 1939 eerst in episodes in de Asahi Shinbun, de grootste en meest invloedrijke krant van Japan. Het vertelt het verhaal over de persoonlijke avonturen van Musashi tegen de achtergrond van het begin van de Tokugawa-periode. Het geïdealiseerde, romantische beeld dat Yoshikawa schetst van die periode, laat goed zien hoe Japan graag haar eigen geschiedenis ziet: de dappere, eerzame strijder Musashi, die zich met doodsverachting in allerlei avonturen stort, tegenslag overwint, en doorzet om ten slotte als een van de grote klassieke samoerai zijn plaats in de geschiedenis in te nemen. Het is een verhaal van hartstocht, liefde en loyaliteit, maar vooral over roem en eer, die ten koste van alles hooggehouden moet worden. Yoshikawa begint het verhaal in het jaar 1600 op het slagveld van Sekigahara, waar Ieyasu Tokugawa de beslissende slag levert met zijn concurrenten om de macht, en deze wint. Het is het begin van bijna 300 jaar vrede na een paar eeuwen van constante strijd. In het verhaal van Yoshikawa zien we een jonge Takezo, die zich later Miyamoto Musashi zal noemen, op dat slagveld tussen de duizenden lijken opduiken. Samen met zijn maatje Matahaji heeft hij meegevochten aan de verliezende kant en de enige reden dat ze

het overleefd hebben, is dat ze zich verstopt hebben onder een paar dode samoerai-krijgers. Het verhaal van Yoshikawa eindigt in 1612 als Musashi 28 is. Yoshikawa blijft vrij dicht bij de historische gebeurtenissen uit die tijd, maar de populariteit van het verhaal van Yoshikawa is voor een belangrijk deel te danken aan een aantal archetypische verschijningen die hij opvoert. Takuan is de wijze zen-monnik en sensei (leraar) van Musashi. Takuan (1573-1645) is ook een historische figuur, die later de abt wordt van de Daitoku-tempel, een van de belangrijkste tempels in Kyōto. Naast de nodige wijze levenslessen wordt Musashi door Takuan ingewijd in de theeceremonie, schilderkunst en dichtkunst. Een samoerai is per slot van rekening niet zomaar een moordende bruut, maar ook een verfijnd kunstenaar. Een andere populaire figuur in de vertelling is Jotaro, de niet altijd even handige, maar hondstrouwe volgeling van Musashi die zijn meester volgt terwijl Musashi helemaal geen leerling of volgeling wil hebben. En voor de Japanse romantiek hebben we Otsu, het meisje waar Musashi eigenlijk verliefd op zou moeten worden, ware het niet dat de krijgskunst natuurlijk vooropstaat. Voor de klassieke krijger geldt maar één doel: de eer van de krijger gaat boven alles. Miyamoto Musashi leefde van 1584 tot 1645, en was net als zijn vader een meester-zwaardvechter. Zijn eerste gevecht levert hij al op zeer jonge leeftijd.

Op een morgen in 1596 zit de Shinto-ryu zwaardmeester Arima Kihei net buiten het dorpje Hirafuku te wachten op een formele verontschuldiging. Een paar dagen eerder heeft hij een plakkaat opgehangen waarin met grote gouden letters staat aangekondigd dat hij elke uitdaging voor een gevecht aangaat. Waarschijnlijk wilde Kihei de degens kruisen met Hirata Munisai, een plaatselijke zwaardmeester. Maar Munisai had niet gereageerd op de uitdaging. Wie wel had gereageerd was Miyamoto Bennosuke. Bennosuke was een vlegel uit een klein dorp, die later in heel Japan bekend zou worden onder de naam Musashi. In 1596 kende niemand hem. Op weg naar huis was Bennosuke het bord met de uitdaging tegengekomen en met grote letters had hij erop gekalkt: "Miyamoto Bennosuke uit Shoren-in zal je morgen partij geven." De zwaardmeester was daarop naar het dorp Shoren-in gegaan om uit te vinden

welke vandaal het plakkaat had vernield en was daarbij uitgekomen bij de priester Dorinbo. Dorinbo was niet alleen priester maar ook de oom van Bennosuke. De priester was krijtuit geworden toen hij het hoorde. "Maar de jongen is pas dertien jaar oud," had hij gestameld. En dus zat Kihei de volgende dag samen met een paar nieuwsgierige dorpeelingen te wachten

Miyamoto Musashi door Kuniyoshi

*op een excuus. Dat excuus kwam niet. Wel kwam Bennosuke aangelopen met een bo, een lange staf van 1.80 meter. Tot ieders verbazing kwam er geen buiging, maar stoof Bennosuke direct naar voren om een klap uit te delen met de staf. Kihei is verrast en kan nog net opzij springen om de klap te ontwijken. In dezelfde beweging trekt hij zijn zwaard. Nu zal het wel snel afgelopen zijn, denkt iedereen. En inderdaad. Er volgen een paar slagenwisselingen. Dan gooit Bennosuke zijn staf weg, grijpt Kihei vast, en gooit hem met de kop naar beneden op de grond. Dan grijpt Bennosuke zijn staf weer en slaat Kihei dood, waarna hij rustig terugloopt naar huis.*³

³Uit: *The lone Samurai: the Life of Miyamoto Musashi* (2004) van William Scott Wilson, p. 23-24. De auteur William Scott Wilson heeft in 1979 ook de vertaling van *Hagakure* gemaakt, het befaamde boek van Tsunetomo Yamamoto uit de 18^e eeuw.

⁴Miyamoto Musashi, *A Book of Five Rings*, p. 34-35.

⁵Edwin Reischauer, Japankenner en hoogleraar aan Harvard, in het voorwoord van het boek *Moesashi* van Yoshikawa.